

ธงชัยเฉลิมพล 5 เหล่าทัพ “ทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ ตำรวจ และกองอาสารักษาดินแดน”

บทความพิเศษ

ภัทรดิฐ สิงห์เสนี

Pattaradit Sinhaseni

กองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดน กรุงเทพฯ ประเทศไทย 10400

Volunteer Defense Corps Headquarters, Bangkok, Thailand 10400

E-mail: pattaradit.sinhaseni@gmail.com

ภาพที่ 1 พระราชทานธงชัยเฉลิมพล

ที่มา : ไทยรัฐออนไลน์, 2557

ธงชัยเฉลิมพล คือ ธงที่พระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานให้แก่หน่วยทหาร ตำรวจ และกองอาสารักษาดินแดน เพื่อเป็นมิ่งขวัญอันดี ถือเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์สูงสุดแสดงถึงเกียรติยศและศักดิ์ศรีของหน่วยที่ได้รับพระราชทาน โดยความสำคัญและความเป็นมาของธงชัยเฉลิมพลนั้น นับตั้งแต่ในสมัยกรุงศรีอยุธยาการใช้ธงจะใช้เป็นสิ่งที่แทนองค์พระมหากษัตริย์ หรือพระมหาอุปราช (เจ้าวังหน้า) ใช้ในการประกอบพระเกียรติยศหรือใช้ในการเชิญกระแสรับสั่งหรือพระบรมราชโองการต่าง ๆ

ภาพที่ 2 ฉากภาพยนตร์ตำนานสมเด็จพระนเรศวร

ที่มา : พ.ท.วันชนะ ชวนดู ‘อวสานหงสา’ ยืนยันคือบทสรุป
ส่งท้าย, 2558

สำหรับกองทัพนั้น ธงถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งใช้ในการนำทัพ เป็นเครื่องหมายบอกฝ่าย บอกสังกัดใช้เป็นเครื่องแสดงอาณัติสัญญาณ และใช้ในการสั่งการบังคับบัญชากองทัพของเหล่าแม่ทัพ นายกอง ซึ่งทหารทั้งหลายจะติดตามธงนั้นไปอย่างมิดชิด และเมื่อเห็นธงปรากฏอยู่ที่ใดทหารต้องอยู่ตรงนั้น ดังนั้น ธงจึงเป็นเสมือนศูนย์รวมจิตใจและเกียรติยศของทหารทุกหมู่เหล่ามาช้านาน (สุรินทร์ คุ่มจั่น, สัมภาษณ์, 5 พฤศจิกายน 2564) โดยการใช้ธงเป็นธงประจำหน่วยทหารนั้น ปรากฏขึ้นครั้งแรก ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 มีหลักฐานว่า เมื่อครั้งที่กองทัพสยามทำศึกกับญวน โดยมีเจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) อัครมหาเสนาบดีสมุหนายก ซึ่งได้รับพระราชทานพระแสงดาบอาญาสิทธิ์สำเร็จราชการแทนพระองค์ฝ่ายทัพศึกเป็นแม่ทัพ ได้เชิญธงรูปหนูมานและรูปสุครีพไปในราชการสงครามครั้งนั้น แต่ก็ยังมีถือว่าเป็นธงประจำกองทหาร (ชัยวิทย์ ขยาภินันท์, สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2565)

ภาพที่ 3 ธงมหามงกุฏ และธงไอยราพต

ที่มา : วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2566C

ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 มีการใช้ธงปรากฏชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานธง เรียกว่า “ธงมหามงกุฏ” มีลักษณะเหมือนธงประจำพระองค์ ให้แก่กองทหารราบ 6 กอง โดยทรงกำหนดให้เชิญธงมหามงกุฏประจำหน่วยทหารขึ้น ในกรณีที่ได้ตั้งประทับอยู่ในพระนคร และถือว่าธงเหล่านี้ เป็นธงประจำพระองค์อีกด้วย และในกรณีที่มิได้ตั้งประทับอยู่ในพระนคร หากกองทหารมีความจำเป็นจะต้องเชิญธงประจำหน่วยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้ “ธงไอยราพต” แทน ธงนี้เป็นรูปช้างสามเศียร และให้ถือเป็นธงของรัฐบาลสยามอีกด้วย ซึ่งจะเห็นได้ว่าในรัชสมัยนี้ เริ่มมีการใช้ธงประจำหน่วยทหารอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น แต่ยังมีได้ถือว่าเป็นธงชัยเฉลิมพลอย่างเป็นทางการ เพราะยังใช้ธงนั้นร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ

ภาพที่ 4 พระราชทานธงจุฬาฯชุดไทย
ที่มา : NaRa Peace (นราสันติ), 2559

ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้ทรงปรับปรุงพัฒนากองทัพสยามให้มีความทันสมัยอย่างชาตินิยม ได้มีการตราพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับธง คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยแบบอย่างธงสยาม ร.ศ. 110 พระราชบัญญัติธง ร.ศ. 116 พระราชบัญญัติธง ร.ศ. 118 และใน พ.ศ. 2453 ได้มีการตราพระราชบัญญัติธง ร.ศ. 129 ขึ้น และเมื่อเกิดกบฏฮ่อครั้งที่ 4 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดกองทัพสยามฝ่ายเหนือขึ้นไปปราบ และพระราชทานธงผืนหนึ่งมีตราแผ่นดินอยู่กลางผืนธงบนยอดคันธง ทรงบรรจุพระเหล็กไหลนภากาศ รวมถึงเส้นพระเจ้า ให้แก่กองทัพสยามโดยมีนายพันเอกจมีนไวยวรนาถ (เจิม แสง-ชูโต) เป็นแม่ทัพ เพื่อเชิญไปในราชการสงคราม เหมือนสิ่งแทนองค์พระมหากษัตริย์ดุจดั่งเสด็จพระราชดำเนินนำทัพด้วยพระองค์เอง เพื่อเป็นมิ่งขวัญอันดีแก่เหล่าทหาร ให้เข้าต่อสู้กับข้าศึกจนได้รับชัยชนะกลับมา ภายหลังพระราชทานนามธงนี้ว่า “ธงจุฬาฯชุดไทย” และได้พระราชทานให้เป็นธงประจำกองทัพสยาม จึงถือได้ว่าธงจุฬาฯชุดไทยนั้น เป็นธงชัยเฉลิมพลธงแรกนับตั้งแต่นั้นมา (จุมพล ลุมพิกานนท์, สัมภาษณ์, 18 กันยายน 2565)

ภาพที่ 5 ธงจุฬาฯชุดไทย
ที่มา : วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2564

ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนา กองเสือป่าขึ้น มีลักษณะเป็นกองกำลังกึ่งทหาร เหมือนกองทัพหนึ่ง เช่นเดียวกับกองทหารอาสาของประเทศอังกฤษ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้าง “ธงมหาศราวุธวัช” ขึ้น และพระราชทานให้เป็นธงประจำกองเสือป่า หรือกองอาสารักษาดินแดน กระทรวงมหาดไทยในปัจจุบัน

ภาพที่ 6 ธงมหาศราวุธวัช
ที่มา : วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2566A

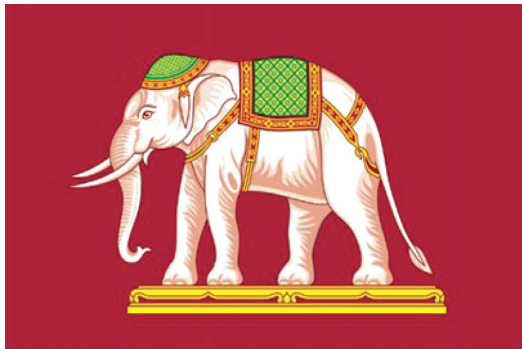
ต่อมาทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้าง “ธงมหาไพฑูริย์วัช” ขึ้น พระราชทานให้เป็นธงประจำกองทัพสยามอีกผืนหนึ่งคู่กับ “ธงจุฬาฯชุดไทย”

ภาพที่ 7 ธงมหาโพชนนต์วัช

ที่มา : วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2559

ภายหลังพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริว่า เมื่อมองธงชาติ ซึ่งใช้อยู่ในขณะนั้น จากระยะไกล มีลักษณะไม่ต่างจากธงราชการ และรูปช้าง ที่อยู่กลางธงก็ไม่สง่างามเพียงพอ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ออกประกาศเพิ่มเติมและแก้ไขพระราชบัญญัติธง ร.ศ. 129 ให้ธงชาติเป็นพื้นสีแดง มีรูปช้างเผือกทรงเครื่องยืนแท่น หันหน้าเข้าข้างเสาธงใช้เป็นธงราชการ ต่อมาได้ยกเลิกใช้ ธงชาติแบบช้างเผือกทรงเครื่องยืนแท่น

ภาพที่ 8 ธงชาติสยาม (ช้างเผือกทรงเครื่องยืนแท่น)

ที่มา : วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2566B

และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้ธงชาติแบบ สีแดงสลับสีขาวห้าริ้ว พร้อมกับตราไว้ในพระราชบัญญัติธง พ.ศ. 2460 ภายหลังเมื่อเกิดสงครามโลก ครั้งที่ 1

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงตัดสินพระทัย ประกาศสงครามกับฝ่ายเยอรมนี และได้ส่งทหารอาสา เข้าร่วมรบกับประเทศฝ่ายสัมพันธมิตร ซึ่งธงชาติส่วนใหญ่ จะมี 3 สี จึงให้ธงมีแถบสีแดง สีขาว และสีน้ำเงินแก่ เรียกว่า “ธงไตรรงค์” ทรงปรับปรุงและออกแบบธงไตรรงค์นี้ และได้ทรงให้ความหมายของสีที่อยู่ในธง ดังนี้

สีแดง หมายถึง เลือดอันยอมพลี เพื่ออารัง
รักษาชาติและศาสนา

สีขาว หมายถึง ความบริสุทธิ์แห่งพระศาสนา

สีน้ำเงิน หมายถึง พระองค์พระมหากษัตริย์

ภาพที่ 9 ธงไตรรงค์

ที่มา : วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2566B

และเมื่อทรงประกาศใช้ธงไตรรงค์ เป็นธงชาติสยาม แล้วจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างธงโดยมีลักษณะ และสัดส่วนเช่นเดียวกับธงไตรรงค์ และพระราชทาน ให้แก่กองทหารบกพลร่มและกองบินทหารบก ซึ่งรัฐบาล สยามส่งไปร่วมรบกับประเทศฝ่ายสัมพันธมิตรที่สาธารณรัฐ ฝรั่งเศส (ฝรั่งเศส) โดยจัดตั้งเป็นกองทหารอาสา แบ่งกำลัง เป็นกองทหารบกพลร่ม กองบินทหารบก และกองพยาบาล เพื่อเป็นขวัญกำลังใจแก่เหล่าทหารกล้า ซึ่งนับเป็นประวัติศาสตร์ ครั้งแรกที่ทหารไทยเดินทางไปร่วมรบในต่างแดน และ ได้รับความชื่นชมจากประเทศฝ่ายสัมพันธมิตรเป็นอย่างมาก

ภาพที่ 10 ธงประจำกองทหารบกอยุธยา

ที่มา : ภาพถ่ายโดยผู้เขียน จาก พิพิธภัณฑ์อนุสรณ์สถานแห่งชาติ

เมื่อฝ่ายสัมพันธมิตรได้รับชัยชนะ รัฐบาลฝรั่งเศส จึงได้จัดพิธีสวนสนามฉลองชัยชนะ ที่ประตูชัยฝรั่งเศสใน กรุงปารีส เพื่อสดุดีวีรกรรมอันกล้าหาญ และได้มอบเหรียญ กล้าหาญ “ครวซ์เดอแกร์” ประดับไว้บนยอดคันธงประจำ กองทหารสยาม เพื่อเป็นเกียรติยศ

ภาพที่ 11 พิธีสวนสนามฉลองชัยชนะ ที่ประตูชัยฝรั่งเศส และเหรียญกล้าหาญ “ครวซ์เดอแกร์”

ที่มา : วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2566D

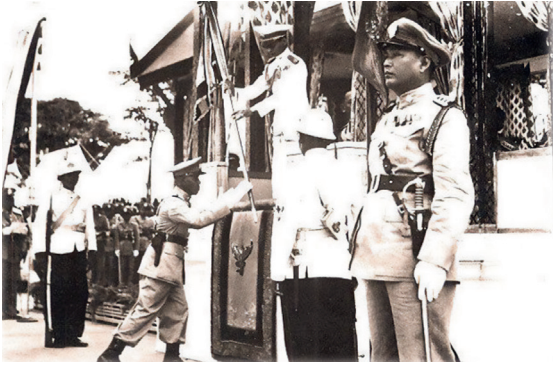
และในวันที่เดินทางกลับมาถึงสยามประเทศ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมี ศักดิ์รามธิบดี ประดับไว้บนยอดคันธงประจำกองทหาร อาสาสยาม ในสงครามโลก ครั้งที่ 1 เพื่อเป็นเกียรติยศ แก่กองทหารอาสาอีกด้วย (ชัชพล ไชยพร, สัมภาษณ์, 24 มกราคม 2565)

ภาพที่ 12 ทรงพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ อันมี ศักดิ์รามธิบดี ประดับไว้บนยอดคันธงประจำ กองทหารอาสาสยาม

ที่มา : ภาพถ่ายโดย ชัชพร ไชยพร จาก พิพิธภัณฑ์มูลนิธิ พระบรมราชานุสรณ์ ร.6

ในเวลาต่อมา ได้มีการปรับปรุงการใช้ธงอยู่หลายครั้ง ให้เหมาะสมกับยุคสมัย จนมาถึงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ 8 ได้มีการตรา พระราชบัญญัติธง พ.ศ. 2479 ฉบับใหม่ขึ้น โดยได้มี บทบัญญัติให้ธงประจำกองทหารบก เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ธงไชยเฉลิมพล” จึงเรียกว่า “ธงชัยเฉลิมพล” นับตั้งแต่ บัดนั้นมา (พระราชบัญญัติธง พ.ศ. 2479, 2479, เล่ม 53) ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างธงขึ้นอีกเพิ่มเติม เพื่อทรงพระราชทานให้เป็นมิ่งขวัญอันดีแก่หน่วยทหารต่าง ๆ ทั้งทหารบก ทหารเรือ และทหารอากาศ และในเวลาต่อมา สมัย พลตำรวจเอก เผ่า ศรียานนท์ ดำรงตำแหน่งอธิบดี กรมตำรวจ ซึ่งมีความตั้งใจจะให้ตำรวจนั้น เป็นตำรวจของ พระราชาเช่นเดียวกับทหาร จึงได้ขอพระราชทานธงชัย แก่หน่วยตำรวจ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างธงขึ้นอีก เพื่อทรงพระราชทานให้แก่หน่วยตำรวจ โดยในพระบรม ราชโองทานในวันพิธีสวนสนามและพระราชทานธงชัยประจำ หน่วยตำรวจ ทรงเรียก “ธงชัยประจำกอง” และในเอกสาร

ภาพที่ 13 พิธีพระราชทานธงชัยประจำกองตำรวจ

ที่มา : โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, กองบังคับการปกครอง, 2566

สำนักราชเลขาธิการ เรียกว่า “ธงชัยเฉลิมพลประจำหน่วยตำรวจ” (ข่าวในพระราชสำนักพิธีพระราชทานธงชัยเฉลิมพล ประจำหน่วยตำรวจ, 2495)

ภายหลังได้มีการจัดตั้งกองอาสารักษาดินแดน เป็นองค์การ ขึ้นอยู่กับกระทรวงมหาดไทย มีฐานะเป็นนิติบุคคล (พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. 2497, 2497, เล่ม 71) อันมีรากฐานและพัฒนาจากกองเสือป่าในพระองค์รัชกาลที่ 6 และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างธงขึ้นอีก เพื่อพระราชทานให้แก่กองอาสารักษาดินแดน กองอาสารักษาดินแดนภาค และกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด โดยในพระบรมราโชวาทในการสวนสนามและพิธีพระราชทานประจำกองอาสารักษาดินแดนทรงเรียก “ธงชัยประจำกอง และธงประจำกอง” (ข่าวในพระราชสำนักพิธีพระราชทานธงประจำกองอาสารักษาดินแดน, 2497; พระบรมราโชวาทในการสวนสนามและพิธีพระราชทานธงประจำกองอาสารักษาดินแดน, 2497; พระบรมราโชวาทในการสวนสนามและพิธีพระราชทานธงประจำกองอาสารักษาดินแดนภาค, 2498) อนึ่ง กฎกระทรวง ออกตามความในพระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. 2497 (2497) และกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2498) ออกตามความในพระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. 2497 (2498) โดยได้กำหนดให้มีธงประจำกองอาสารักษาดินแดน ธงประจำกองอาสา

ภาพที่ 14 พิธีพระราชทานธงประจำกองอาสารักษาดินแดน

ที่มา : กองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดน, กองข่าว, 2566

รักษาดินแดนภาคและธงประจำกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด จึงเรียก “ธงประจำกองอาสารักษาดินแดน ธงประจำกองอาสารักษาดินแดนภาคและธงประจำกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด”

อนึ่ง หน่วยตำรวจและกองอาสารักษาดินเดนนั้น มีฐานะเป็นนิติบุคคล เป็นกองกำลังเสมือนกองทัพหนึ่ง อันมีโครงสร้างหน่วย การจัด อัตรากำลังพล ชั้นยศ ลำดับชั้น ในการปกครองบังคับบัญชา วินัย รวมถึงแบบธรรมเนียมปฏิบัติของกำลังพลในลักษณะเดียวกันกับกองทัพ ด้วยเหตุนี้ จึงต้องมีธงชัยประจำหน่วยอันเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์สูงสุด เพื่อเป็นที่หมาย ที่เคารพเป็นมิ่งขวัญ และเป็นศักดิ์ศรีของหน่วย เช่นเดียวกับธงชัยเฉลิมพลประจำหน่วยทหาร (ชัยวิทย์ ชยาภินันท์, สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2565)

ในปัจจุบันได้มีการตราพระราชบัญญัติธง พ.ศ. 2522 ซึ่งได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับธงชัยเฉลิมพลของทหารบก ธงชัยเฉลิมพลของทหารเรือ ธงชัยเฉลิมพลของทหารอากาศ ธงประจำกองอาสารักษาดินแดน และธงประจำกองอาสารักษาดินแดนจังหวัดไว้ (พระราชบัญญัติธง พ.ศ. 2522, 2522, เล่ม 96) เว้นแต่ธงชัยประจำหน่วยตำรวจ ที่มีได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติธงฉบับดังกล่าว ถึงแม้จะมีได้มีบทบัญญัติไว้ แต่ก็ยังคงความสำคัญ อันเป็นที่หมายที่เคารพ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำหน่วยเช่นเดิม เนื่องจากมิได้มีการประกาศยกเลิกไป

อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติ พ.ศ. 2522 มาตรา 14 วรรค 2 ได้กำหนดให้หน่วยทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์ ซึ่งมีธงชัยเฉลิมพลของทหารบกแล้ว จะมีธงชัยเฉลิมพลของหน่วยทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์เพิ่มขึ้นอีกหนึ่งธงก็ได้

ภาพที่ 15 ธงชัยเฉลิมพลของทหารบก

ที่มา : ศูนย์ประชาสัมพันธ์ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า, 2566

ลักษณะและสัณฐานของธงชัยเฉลิมพล ทหาร ตำรวจ และกองอาสารักษาดินแดน

ธงชัยเฉลิมพลของทหารบก มีลักษณะอย่างเดียวกับธงชาติ สัณฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาด 70 เซนติเมตร ตรงกลางของผืนธงมีอุณาโลมทหารบก และมีชื่อหน่วยทหารสีแดงขลิบริมสีเหลือง เป็นแถวโค้ง โอบได้อุณาโลมทหารบกผืนธงมุมบนด้านที่ติดกับคันธง มีรูปพระมหามงกุฎ และเลขหมายประจำรัชกาลของพระมหากษัตริย์ที่พระราชทานเป็นตัวเลขไทยสีเหลือง ภายใต้พระมหามงกุฎมีพระปรมาภิไธยย่อสีแดงขลิบริมสีเหลือง รัศมีสีฟ้า บนยอดคันธงเป็นรูปขั้วเรือรบแก้ว ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปและเส้นพระเจ้า คันธง

ระหว่างขั้วเรือรบแก้วกับมุมบนของธงมีแถบธงชาติเป็นโบหู กระต่ายห้อยชายทั้งสองข้างยาวเลยมุมธงด้านล่าง ปลายชายแถบทั้งสองเป็นครุย ขอบธงด้านที่ติดกับคันธง มีเกลียวเชือกสีแดงสลักดำ ด้านอื่นมีแถบจีบสีเหลือง กว้าง 2 เซนติเมตร คันธงเป็นไม้ชัยพฤกษ์ (ชัยวิทย์ ชยาภินันท์, สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2565) กว้างขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 3.5 เซนติเมตร และความยาว 2.43 เมตร คันธงตอนที่ตรงกับธงมีสีกลมกลืนสีแดงต่อกับริมธงหุ้มรอบคันธง มีหมุดทำด้วยโลหะสีทอง 15 หมุด ประกอบด้วยหมุดที่ 1 เป็นรูปประเทศไทย หมุดที่ 2 เป็นรูปเสมาธรรมจักร หมุดที่ 3 เป็นรูปพระปรมาภิไธยย่อ หมุดที่ 4 เป็นรูปรัฐธรรมนูญ หมุดต่อไปเป็นรูปเครื่องหมายกองทัพบก (กระทรวง (พ.ศ. 2524) ออกตามความในพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2522, 2524, เล่ม 98)

ภาพที่ 16 ธงชัยเฉลิมพลของหน่วยทหารในกองบัญชาการกองทัพไทย

ที่มา : กองบัญชาการกองทัพไทย Royal Thai Armed Forces Headquarters, 2566

สำหรับธงชัยเฉลิมพลของหน่วยทหารในกองบัญชาการกองทัพไทย มีลักษณะและสัณฐานอย่างเดียวกับธงชัยเฉลิมพลของทหารบก

ภาพที่ 17 ธงชัยเฉลิมพลของทหารเรือ

ที่มา : กองประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขานุการกองทัพบกเรือ,
2566

ธงชัยเฉลิมพลของทหารเรือ มีลักษณะอย่างเดียวกับธงชาติ สันฐานสี่เหลี่ยมผืนผ้า ตรงกลางของผืนธงมีรูปจักรแปดแฉก แฉกของจักรเวียนไปทางซ้าย และมีสมอสอดวงจักรภายใต้พระมหามงกุฎรูปเหล่านี้เป็นสีเหลือง ซึ่งก็คือ ธงฉนวนนั่นเอง ยอดคันธงเป็นรูปช้างสามเศียรภายใต้พระมหามงกุฎ ทำด้วยโลหะสีทองภายในประดิษฐานพระพุทธรูปและเส้นพระเจ้า คันธงระหว่างช้างสามเศียรกับมุมบนของธง มีแถบธงชาติเป็นโบหูกระต่ายห้อยชายทั้งสองข้างยาวเลยมุมธงด้านล่าง ปลายชายแถบทั้งสองเป็นครุย ขอบธงด้านที่ติดกับคันธงมีเกลียวเชือกสีแดง คันธงกว้างขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 3.5 เซนติเมตร และความยาว 2.43 เมตร คันธงตอนที่ตรงกับธงมีสีกลดสีแดงต่อกับริมธงหุ้มรอบคันธง มีหมุดทำด้วยโลหะสีทอง 15 หมุด โดยมีลักษณะ และส่วนประกอบเหมือนธงชัยเฉลิมพลของทหารบก เว้นแต่หมุดที่ 5 เป็นต้นไปเป็นเครื่องหมายกองทัพบกเรือ (กระทรวง (พ.ศ. 2524) ออกตามความในพระราชบัญญัติธง พ.ศ. 2522, 2524, เล่ม 98)

ภาพที่ 18 ธงชัยเฉลิมพลของทหารอากาศ

ที่มา : นจอ.56 สาบานตนต่อธงชัยเฉลิมพล 57, 2565

ธงชัยเฉลิมพลของทหารอากาศ มีลักษณะอย่างเดียวกับธงชาติ สันฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาด 70 เซนติเมตร ตรงกลางของผืนธงมีดวงกลมสีฟ้า ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางยาว 2 ใน 3 ส่วนของความกว้างของผืนธง ภายในดวงกลมมีอุณาโลมทหารอากาศ และมีชื่อหน่วยทหารสีแดงขลิบริมสีเหลืองเป็นแถวโค้งโอบใต้ดวงกลมสีฟ้า ผืนธงมุมด้านบนที่ติดกับคันธงมีรูปพระมหามงกุฎและเลขหมายประจำรัชกาลของพระมหากษัตริย์ที่พระราชทานเป็นตัวเลขไทยสีเหลือง ภายใต้พระมหามงกุฎมีพระปรมาภิไธยย่อสีแดงขลิบริมสีเหลือง รัชมีสีฟ้า บนยอดคันธงเป็นรูปขุ้มเรือนแก้วภายในประดิษฐานพระพุทธรูปและเส้นพระเจ้า คันธงระหว่างขุ้มเรือนแก้วกับมุมบนของธง มีแถบธงชาติเป็นโบหูกระต่ายห้อยชายทั้งสองข้างยาวเลยมุมธงด้านล่าง ปลายชายแถบทั้งสองเป็นครุย ขอบธงด้านที่ติดกับคันธงมีเกลียวเชือกสีแดงสลัปดาห์ ด้านอื่นมีแถบจีบสีเหลืองกว้าง 2 เซนติเมตร คันธงกว้างขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 3.5 เซนติเมตร และความยาว 2.43 เมตร คันธงตอนที่ตรงกับธงมีสีกลดสีแดงต่อกับริมธงหุ้มรอบคันธง มีหมุดทำด้วยโลหะสีทอง 15 หมุด โดยมีลักษณะและส่วนประกอบเหมือนธงชัยเฉลิมพลของทหารบก เว้นแต่หมุดที่ 5 เป็นต้นไปเป็นเครื่องหมายกองทัพอากาศ (กระทรวง (พ.ศ. 2524) ออกตามความในพระราชบัญญัติธง พ.ศ. 2522, 2524, เล่ม 98)

ภาพที่ 19 ธงชัยเฉลิมพลของหน่วยทหารมหาดเล็ก
ราชวัลลภรักษาพระองค์

ที่มา : เครื่องราชอิสริยาภรณ์ไทย, 2557

ธงชัยเฉลิมพลของหน่วยทหารมหาดเล็ก
ราชวัลลภรักษาพระองค์ มีลักษณะอย่างเดียวกับธงชาติ
สีเหลืองพื้นผ้า กว้าง 70 เซนติเมตร ยาว
105 เซนติเมตร ตรงกลางของพื้นธงมีรูปสีเหลืองพื้นผ้า
สีแดง กว้าง 35 เซนติเมตร ยาว 52.5 เซนติเมตร
ภายในรูปสีเหลืองพื้นผ้านี้ มีรูปช้างเผือกทรงเครื่องยืนแท่น
หันหน้าเข้าหาคันธง พื้นธงมุมบนด้านที่ติดกับคันธงมี
รูปพระมหามงกุฎและเลขหมายประจำรัชกาลของ
พระมหากษัตริย์ที่พระราชทานเป็นตัวเลขไทยสีเหลือง
ภายใต้พระมหามงกุฎมีพระปรมาภิไธยย่อสีเหลือง
และมีชื่อหน่วยทหารสีเหลืองเป็นแถวโค้งโอบใต้
พระปรมาภิไธยย่อ บนยอดคันธงเป็นรูปขลุ่ยเรือบแก้ว
ภายในประดิษฐานพระพุทธรูป และเส้นพระเจ้า
คันธงระหว่างขลุ่ยเรือบแก้วกับมุมบนของธง มีแถบธงชาติ
เป็นโบกुरะต่ายห้อยชายทั้งสองข้างยาวเลยมุมธงด้านล่าง
ปลายชายแถบทั้งสองเป็นครุย ขอบธงด้านที่ติดกับคันธง
มีเกลียวเชือกสีแดงสลักดำ ด้านอื่นมีแถบจีบสีเหลือง

กว้าง 2 เซนติเมตร คันธงกว้างขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง
3.5 เซนติเมตร และความยาว 2.43 เมตร คันธงตอนที่
ตรงกับธงมีสีกลมกลืนสีแดงต่อกับริมธงหุ้มรอบคันธง
มีหมุดทำด้วยโลหะสีทอง 15 หมุด โดยมีลักษณะและ
ส่วนประกอบเหมือนธงชัยเฉลิมพลของทหารบก เว้นแต่
หมุดที่ 2 เป็นรูปทรงกลมภายในมีภาพลายเส้นดอกบัวบาน
อยู่กึ่งกลาง และดอกบัวตูม ประกอบอยู่ทั้ง 8 ทิศ มีลายข้อ
เปลวลอยประดับระหว่างดอกบัวโดยรอบ หมุดที่ 3
เป็นรูปพระปรมาภิไธยย่อหมุดที่ 4 เป็นรูปทรงกลมอัญเชิญ
พระมหาพิชัยมงกุฎในรัชกาลเปลี่ยนรัชสมัยประดิษฐานอยู่
กึ่งกลางเบื้องบน และมีภาพคชสีห์ภาพราชสีห์ยืนประคอง
อยู่เหนือก้อนเมฆ ทั้งซ้ายและขวา หมุดที่ 5 ถึง 15 เป็น
รูปพระมหาพิชัยมงกุฎในรัชกาลและในปี พ.ศ. 2562
พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการ
โปรดเกล้าฯ ให้ออกกระเบื้องส่วนราชการในพระองค์ว่าด้วย
ธงชัยเฉลิมพลของหน่วยบัญชาการถวายความปลอดภัย
รักษาพระองค์ขึ้นใหม่ให้มีความเหมาะสม เนื่องจากธงชัย
เฉลิมพลนั้นเป็นธงที่พระราชทานเพื่อเป็นศูนย์รวมจิตใจ
เป็นเครื่องชักนำความกล้าหาญ และการประพฤติที่ดี
ตลอดจนเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์และเป็นเกียรติยศสูงสุดแก่
หน่วยทหาร (ระเบียบว่าด้วยธงชัยเฉลิมพลของ
หน่วยบัญชาการถวายความปลอดภัยรักษาพระองค์
พ.ศ. 2562, 2562, เล่ม 136) ธงชัยเฉลิมพลของหน่วย
ทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์นี้ พระราชทาน
เป็นครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2496 ให้แก่กรมทหารมหาดเล็ก
ราชวัลลภรักษาพระองค์ที่ 1 ในพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้า
เจ้าอยู่หัว และหน่วยขึ้นตรง

ภาพที่ 20 ธงชัยประจำกองตำรวจ

ที่มา : Policetv UCI MEDIA, 2565

ธงชัยเฉลิมพลประจำหน่วยตำรวจ หรือธงชัยประจำกอง มีลักษณะอย่างเดียวกับธงชาติ สันฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาด 70 เซนติเมตร ตรงกลางพื้นธงมีตราแผ่นดินในสมัยรัชกาลที่ 5 มีชื่อหน่วยตำรวจที่ได้รับพระราชทานธง เป็นไหมสีแดงริมสีขาวเป็นแถวโค้งโอบได้ตราแผ่นดินพื้นธงมุมด้านที่ติดกับคันธง มีรูปพระมหามงกุฏและเลขหมายรัชกาลของพระมหากษัตริย์ที่พระราชทานเป็นตัวเลขไทยสีเหลือง ภายใต้พระมหามงกุฏมีพระปรมาภิไธยย่อสีแดงขลิบริมสีขาว รัศมีสีฟ้า ยอดคันธงเป็นรูปช้างสามเศียรภายใต้พระมหามงกุฏทำด้วยโลหะสีเงินภายในประดิษฐานพระพุทธรูป และเส้นพระเจ้า คันธงระหว่างช้างสามเศียรกับมุมบนของธง มีแถบธงชาติเป็นโบพู่กระต่ายห้อยชายทั้งสองข้างยาวเลยมุมธงด้านล่าง ปลายชายแถบ ทั้งสองเป็นครุย ขอบธงด้านที่ติดกับคันธง มีเกลียวเชือกสีแดงสลักดำ ด้านอื่นมีแถบจีบสีขาว กว้าง 2 เซนติเมตร คันธงกว้างขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 3.5 เซนติเมตร และความยาว 2.43 เมตร คันธงตอนที่ตรงกับธงมีสีกลมกลืนสีแดงต่อกับริมธงหุ้มรอบคันธง มีหมุดทำด้วยโลหะสีเงิน 35 หมุด โดยมีลักษณะและส่วนประกอบเหมือนธงชัยเฉลิมพลของทหารบก เว้นแต่หมุดที่ 5 เป็นต้นไป เป็นรูปเครื่องหมายตราแผ่นดินในสมัยรัชกาลที่ 5 ธงชัยประจำกองตำรวจนี้พระราชทานเป็นครั้งแรก ให้แก่โรงเรียนนายร้อยตำรวจเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2495 (กรมตำรวจ, กองวิชาการ, 2540)

ภาพที่ 21 ธงประจำกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด

ที่มา : กองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดน, กองข่าว, 2566

ธงประจำกองอาสารักษาดินแดน และธงประจำกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด หรือธงชัยประจำกอง มีลักษณะอย่างเดียวกับธงชาติ สันฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาด 72 เซนติเมตร ตรงกลางพื้นธงด้านหน้ามีรูปพระนเรศวรมหาราชทรงช้างภายในวงกลมพื้นสีแดง มีขอบสีทอง มีชื่อหน่วยกองอาสารักษาดินแดน และกองอาสารักษาดินแดนจังหวัดที่ได้รับพระราชทานธง ปักด้วยดุ้นทอง เป็นแถวโค้งโอบได้รูปพระนเรศวรมหาราชทรงช้างภายในวงกลมพื้นสีแดง และด้านหลังตรงกลางพื้นธงมีพระมหามงกุฏอยู่บนอุณาโลม มีชื่อชัยพฤกษ์ และมีรูปประเทศไทยอยู่ระหว่างกลางช่อชัยพฤกษ์ เป็นไหมสีแดง พื้นธงมุมด้านที่ติดกับคันธงมีรูปพระมหามงกุฏและเลขหมายรัชกาลของพระมหากษัตริย์ที่พระราชทานเป็นตัวเลขไทยมีสีทอง ภายใต้พระมหามงกุฏมีพระปรมาภิไธยย่อมีขลิบริมสีเหลือง รัศมีสีทอง ยอดคันธงเป็นรูปมเหศวรราชู (กระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2526)

ออกตามความในพระราชบัญญัติฯ พ.ศ. 2522, 2526) ทรงกลีบบัวมีสัน 4 กลีบ ทำด้วยโลหะสีทอง ตอนบนเป็นรูปพระชรรค์ทรงกลีบมะเฟืองทำด้วยโลหะสีเงิน ภายในประดิษฐานพระพุทธรูป และเส้นพระเจ้า คันธระหวางมหาวชิราวุธกับมูมบนของธง มีแถบธงชาติเป็นโบหูกระต่ายห้อยชายทั้งสองข้างยาวเลยมูมธงด้านล่าง ปลายชายแถบทั้งสองเป็นครุย ขอบธงด้านที่ติดกับคันธงมีเกลียวเชือกสีแดง ด้านอื่นเป็นครุยสีเหลืองกว้าง 2 เซนติเมตร คันธงกว้างขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 3.5 เซนติเมตร และความยาว 2.43 เมตร คันธงตอนที่ตรงกับธงมีสีกหลายสีแดงต่อกับริมธงหุ้มรอบคันธง มีหมุดทำด้วยโลหะสีทอง 30 หมุด สำหรับธงประจำกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด มีหมุดทำด้วยโลหะสีทอง 33 หมุด โดยมีลักษณะและส่วนประกอบเหมือนธงชัยเฉลิมพลของทหารบก เว้นแต่หมุดที่ 5 เป็นต้นไป เป็นเครื่องหมายตราพระราชสีห์ ธงประจำกองอาสารักษาดินแดนนี้พระราชทานเป็นครั้งแรกให้แก่กองอาสารักษาดินแดน เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2497 (ข่าวในพระราชสำนักพิธีพระราชทานธงประจำกองอาสารักษาดินแดน, 2497)

ภาพที่ 22 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จฯ แทนพระองค์ ทรงปิดยอดคันธงชัยเฉลิมพล

ที่มา : MGR Online, 2557

ภาพที่ 23 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จฯ แทนพระองค์ ทรงย้ายตริ่งหมุดคันธงชัยเฉลิมพล

ที่มา : MGR Online, 2557

นอกจากนี้ ยังต้องมีขั้นตอนสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง คือ จะต้องนำความขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณาทรงทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท เพื่อขอพระราชทานธงชัยเฉลิมพล ขอพระบรมราชานุญาตเชิญพระปรมาภิไธยพร้อมเลขประจำรัชกาลมาประดับบนผืนธง ขอพระราชทานเส้นพระเจ้า เชิญมาบรรจุบนยอดธง และจัดพิธีพุทธาภิเษกพระยอดธง เชิญไปประดิษฐานไว้บนยอดคันธง หลังจากนั้นจะต้องกราบบังคมทูลเสด็จพระราชดำเนินไปในการทรงประกอบพิธีตริ่งหมุดธงชัยเฉลิมพล ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม (ศิรินนท์ บุญศิริ, 2550, น.7-13) ในการนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงบรรจุพระกรัณฑ์เส้นพระเจ้าบนยอดคันธง แล้วทรงปิดยอดคันธง พระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์ 5 รูป เจริญชัยมงคลคาถาเสร็จแล้วทรงย้ายตริ่งหมุดคันธง ซึ่งหมุดที่ตริ่งคันธงนั้น มีหมุดที่สำคัญอันได้แก่

- หมุดที่ 1 หมายถึง ประเทศชาติ
- หมุดที่ 2 หมายถึง พระพุทธศาสนา
- หมุดที่ 3 หมายถึง พระมหากษัตริย์
- หมุดที่ 4 หมายถึง การปกครองของราชอาณาจักรไทย
- หมุดที่ 5 หมายถึง หน่วยที่ได้รับพระราชทานธง

ภาพที่ 24 หมุดธงชัยเฉลิมพล (ธงประจำกองอาสารักษาดินแดน)

ที่มา : ภาพถ่ายโดยผู้เขียน

จากนั้น ทรงหลั่งน้ำพระมหาสังข์เพชรน้อยบนยอดและทรงเจิมที่ยอดธง พระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์เจริญชัยมงคลคาถา เจ้าพนักงานลั่นฆ้องชัย ประโคมสังข์แตรดุริยางค์ ตลอดเวลาจนเสร็จพิธี ซึ่งการพระราชพิธีตั้งหมุดธงชัยเฉลิมพลนั้น นับว่าเป็นพระราชพิธีสำคัญ คือ นำเอาธงชัยเฉลิมพลนั้น มาประกอบพิธีทางศาสนาเพื่อความเป็นสิริมงคล เป็นการสร้างขวัญแก่หน่วยที่ได้รับพระราชทานธง และหลังจากทรงประกอบพิธีตั้งหมุดธงชัยเฉลิมพลแล้ว จะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงประกอบพิธีพระราชทานธงชัยเฉลิมพลแก่หน่วยต่าง ๆ เสร็จแล้วเสด็จพระราชดำเนินกลับ ในการประกอบพิธีตั้งหมุดและพระราชทานธงชัยเฉลิมพลนั้น จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้องค์พระรัชทายาทเสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ไปทรงประกอบพิธีก็ได้ และในบางโอกาสก็จะมีการถวายสัตย์ปฏิญาณเบื้องหน้าพระพักตร์ และสวนสนามผ่านพลับพลาที่ประทับด้วยโดยพระราชพิธีตั้งหมุดและพระราชทานธงชัยเฉลิมพลในครั้งล่าสุดนั้น เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 9 เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2557 (ข่าวในพระราชสำนักพระราชพิธีตั้งหมุดและพระราชทานธงชัยเฉลิมพล, 2557) ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

พระราชทานธงชัยเฉลิมพลแก่หน่วยทหารบก ทหารเรือ และทหารอากาศ จำนวน 66 ธง ธงชัยเฉลิมพลธงชัยประจำกองตำรวจ และธงประจำกองอาสารักษาดินแดนนั้น เป็นธงที่ทรงประกอบพิธีตั้งหมุดและพระราชทาน หน่วยที่มีได้รับพระราชทานธงจะจัดสร้างธงขึ้นเองมิได้ หรือหากผู้ใดใช้ธงที่มีได้ผ่านการประกอบพิธีทรงตั้งหมุดธง และมีได้รับพระราชทาน อาจจะเข้าข่ายความผิดตามมาตรา 250 และมาตรา 252 เกี่ยวกับดวงตราแสดมภ์และตัวตามประมวลกฎหมายอาญาได้ (ชัยพล ไชยพร, สัมภาษณ์, 24 มกราคม 2565) และในการขอพระราชทานธงชัยเฉลิมพลใหม่นั้น จะกระทำได้ในกรณีที่ธงชัยเฉลิมพลที่เคยได้รับพระราชทานเดิมได้รับอันตรายหรือสูญหายชำรุดหรืออยู่ในสภาพมิสามารถใช้งานได้ จะทำการซ่อมแซมหรือกระทำการใด ๆ ก็มิได้ จึงมีการขอพระราชทานธงชัยเฉลิมพลใหม่ เพื่อทดแทนธงเดิมที่เคยได้รับพระราชทานหรืออาจจะมีการปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงานใหม่ ชื่อหน่วยงานไม่ตรงกับชื่อที่ระดับบนผืนธงหรือมีหน่วยงานเกิดขึ้นใหม่ ก็จะมีการขอพระราชทานธงชัยเฉลิมพลใหม่ (ชัยวิทย์ ชยาภินันท์, สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2565)

ภาพที่ 25 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จฯ แทนพระองค์ ทรงหลั่งน้ำพระมหาสังข์เพชรน้อยบนยอดคันธงชัยเฉลิมพล

ที่มา : MGR Online

แบบธรรมเนียมการปฏิบัติต่อธงชัยเฉลิมพล

ธงชัยเฉลิมพล เป็นธงที่พระราชทาน เพื่อเป็นศูนย์รวมจิตใจ เป็นเครื่องชักนำความกล้าหาญ และการประพฤติที่ดี เป็นเครื่องหมายแทนสิ่งศักดิ์สิทธิ์อันได้แก่ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เป็นเกียรติยศและศักดิ์ศรีของหน่วยที่ได้รับพระราชทาน เมื่อพบเห็นธงชัยเฉลิมพลในที่ใดเสมือนหนึ่งเห็นองค์พระมหากษัตริย์ ซึ่งในวันกองทัพไทย 18 มกราคม หรือวันคล้ายวันสถาปนาหน่วยตำรวจ 17 ตุลาคม และวันคล้ายวันสถาปนากองอาสารักษาดินแดน 10 กุมภาพันธ์ของทุกปี จะมีพิธีสำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นแบบธรรมเนียมที่ถือปฏิบัติกันมายาวนาน คือ พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลหรือเรียกง่าย ๆ ว่าพิธีสาบานธง (กระทรวงกลาโหม, กรมเสมียนตรา, 2552) ที่ทหาร ตำรวจ ผู้บังคับบัญชา เจ้าหน้าที่ และสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนทุกคน จะได้ให้คำสัตย์สาบานหรือปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล อันเป็นเครื่องหมายแทนบรรดาสักดิ์สิทธิ์ที่เคารพนับถือ และองค์พระมหากษัตริย์ว่า จะมีความมุ่งมั่น ตั้งใจ และอุทิศตนในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ และประชาชน แสดงถึงความจงรักภักดี (ปัญชลี, ปิยะมัตย์,

สัมภาษณ์, 6 มิถุนายน 2565) นับว่าเป็นสิริมงคล เป็นศักดิ์ศรีและถือเป็นเกียรติยศสูงสุด แสดงถึงความเป็นทหาร ตำรวจ ผู้บังคับบัญชา เจ้าหน้าที่ และสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนอย่างสมบูรณ์

ทั้งนี้ เมื่อทราบถึงความสำคัญของธงชัยเฉลิมพล ธงชัยประจำกองตำรวจ และธงประจำกองอาสารักษาดินแดนแล้ว ดังนั้น ขอให้ผู้บังคับบัญชาฝ่ายทหาร ตำรวจ และกองอาสารักษาดินแดนหน่วยที่ได้รับพระราชทานธงชัยเฉลิมพล ควรให้ความสำคัญและกำชับผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติต่อธงชัยเฉลิมพลด้วยความเคารพ และในการเชิญธงชัยเฉลิมพล ให้ถูกต้องตามแบบธรรมเนียมและระเบียบวิธีการปฏิบัติต่อธงชัยเฉลิมพลโดยเคร่งครัด (หน่วยทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์, โรงเรียนทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์, 2560) ตลอดถึงการเก็บรักษาธงชัยเฉลิมพล อันเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์สูงสุดของหน่วยไว้ในที่อันสมควร เพื่อเป็นเกียรติยศและศักดิ์ศรี เป็นมิ่งขวัญอันดี เป็นที่หมาย และที่เคารพต่อไป

“ธงชัยเฉลิมพล ธงชัยประจำกองตำรวจ และธงประจำกองอาสารักษาดินแดน แม้จะมีชื่อเรียกที่ต่างกัน แต่ก็คือธงอย่างเดียวกันนั่นเอง”

เอกสารอ้างอิง

- “กฎกระทรวง ออกตามความในพระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. 2497” (2497, 22 มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 71. หน้า 876-878.
- “กฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2498) ออกตามความในพระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. 2497”. (2498, 21 มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 72 ตอนที่ 46 หน้า 1-2.
- กรมตำรวจ, กองวิชาการ. (2540). ระเบียบเกี่ยวกับธงประจำกองตำรวจ ใน *ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี* เล่ม 2 ตอน 1 ประเภทบริหาร (น. 17-20). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตำรวจ.

“กระทรวง (พ.ศ. 2524) ออกตามความในพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2522”. (2524, 23 มกราคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 98 ตอนที่ 11. หน้า 3-5.

“กระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2526) ออกตามความในพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2522” (2526, 21 พฤศจิกายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 100 ตอนที่ 182. หน้า 15-16.

กระทรวงกลาโหม, กรมเสมียนตรา. (2552). หมวดที่ 5 ธงชาติ, ธงชัยเฉลิมพลและพิธีสาบานธง. ใน *กรมเสมียนตรา 100 ปี ประมวลแบบธรรมเนียมของกระทรวงกลาโหม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ กองบริการ สำนักงานสนับสนุน สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม.

กองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดน, กองข่าว. (2566). *พิธีพระราชทานธงประจำกองอาสารักษาดินแดน 2498*.

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ไทย. (2557). [Facebook]. สืบค้นเมื่อที่ 26 กันยายน 2566, จาก <https://www.facebook.com/128202264045054/photos/a.128572474008033/297409697124309/?type=3&locale=th>

จุมพล ลุมพิกานนท์, พล.ร.อ. อติธรรพ์ปลัดกระทรวงกลาโหม. (18 กันยายน 2565). สัมภาษณ์.

ชัยพล ไชยพร, รศ.ดร. รองเลขาธิการมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในพระบรมราชูปถัมภ์. (24 มกราคม 2565). สัมภาษณ์.

ชัยวิทย์ ขยาภินันท์, พล.ท. ผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม. (1 ตุลาคม 2565). สัมภาษณ์.

ไทยรัฐออนไลน์, (2557, 8 ธันวาคม). สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร. *ไทยรัฐออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 26 กันยายน 2566, จาก <https://www.thairath.co.th/content/467823>

นจอ.56 สาบานตนต่อธงชัยเฉลิมพล 57. (2565). สืบค้นเมื่อ 26 กันยายน 2566, จาก <https://www.facebook.com/photo?fbid=366423188989043&set=pb.100068640956892.-2207520000>

ปัญชลีธิ์ ปิยะมัตย์, พล.ท. ผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม. (6 มิถุนายน 2565). สัมภาษณ์.

พระบรมมหาราชวัง, สำนักราชเลขาธิการ. (2495). *ข่าวในพระราชสำนักพิธีพระราชทานธงชัยเฉลิมพลประจำหน่วยตำรวจ*. 13 ตุลาคม 2495.

_____. (2497). *ข่าวในพระราชสำนักพิธีพระราชทานธงประจำกองอาสารักษาดินแดน*. 24 มิถุนายน 2497.

_____. (2497). *พระบรมราโชวาทในการสวนสนามและพิธีพระราชทานธงประจำกองอาสารักษาดินแดน*. 24 มิถุนายน 2497.

_____. (2498). *พระบรมราโชวาทในการสวนสนามและพิธีพระราชทานธงประจำกองอาสารักษาดินแดนภาค*. 24 มิถุนายน 2498.

_____. (2557). *ข่าวในพระราชสำนักพระราชพิธีตรึงหมุดและพระราชทานธงชัยเฉลิมพล*. 7 ธันวาคม 2557.

“พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. 2497” (2479, 23 กุมภาพันธ์). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 71 ตอนที่ 14. หน้า 285-296.

“พระราชบัญญัติธง พ.ศ. 2479” (2479, 6 ธันวาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 53. หน้า 877.

“พ.ท.วันชนะ ชวนดู ‘อวสานหงสา’ ยืนยันคือบทสรุปส่งท้าย”. (2558, 2 มีนาคม). *กรุงเทพธุรกิจ*. สืบค้นเมื่อ 26 กันยายน 2566, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/lifestyle/637313>

“ระเบียบว่าด้วยธงชัยเฉลิมพลของหน่วยบัญชาการถวายความปลอดภัยรักษาพระองค์ พ.ศ. 2562”. (2562, 12 ธันวาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนพิเศษ 303 ง. หน้า 1-3.

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ. กองบังคับการปกครอง. (2566). *พิธีพระราชทานธงชัยประจำกองตำรวจ 2495*.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2559). *ธงมหาไพชยนต์ราช*. สืบค้นเมื่อ 26 กันยายน 2566, จาก https://en.m.wikipedia.org/wiki/File:Siamese_Army_Flag_of_King_Rama_VI_%28Mahapachayonthawat%29.svg

_____. (2564). ธงจุฬาราชูปัทย. สืบค้นเมื่อ 26 กันยายน 2566, จาก https://th.m.wikipedia.org/wiki/%E0%B9%84%E0%B8%9F%E0%B8%A5%E0%B9%8C:Siamese_Army_Flag_of_King_Rama_V_%28Chudhadhujhipattai%29.svg

_____. (2566A). กองเสือป่า. สืบค้นเมื่อ 26 กันยายน 2566, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/กองเสือป่า>

_____. (2566B). ธงชาติไทย. สืบค้นเมื่อ 26 กันยายน 2566, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/ธงชาติไทย>

_____. (2566C). ธงพระอิสริยยศในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 26 กันยายน 2566, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/ธงพระอิสริยยศในประเทศไทย>

_____. (2566D). สงครามโลกครั้งที่หนึ่ง. สืบค้นเมื่อ 26 กันยายน 2566, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/สงครามโลกครั้งที่หนึ่ง#>

ศิรินันท์ บุญศิริ. (2550). ธงไชยเฉลิมพล. *ศิลปากร*, 50(2), 7-13.

ศูนย์ประชาสัมพันธ์ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า. (2566). *ธงชัยเฉลิมพล*. [Facebook]. สืบค้นเมื่อ 26 กันยายน 2566, จาก <https://www.facebook.com/infoisoc4news/posts/2761452723986298/>

สุรินทร์ คุ่มจั่น, พล.อ.ต. อดีตผู้ทรงคุณวุฒิกองทัพอากาศ. (5 พฤศจิกายน 2564). สัมภาษณ์.

หน่วยทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์, โรงเรียนทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์. (2560). *คู่มือการฝึกว่าด้วยแบบฝึกท่ากระบี่และการปฏิบัติของผู้บัญชาการธงชัยเฉลิมพล พ.ศ. 2560*. กรุงเทพฯ : โรงเรียนทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์ หน่วยทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์.

MGR Online. (2557, 7 ธันวาคม). สมเด็จพระบรมฯ เสด็จฯ แทนพระองค์พิธีตรึงหมุดธง-พระราชทานธงชัยเฉลิมพล. *ผู้จัดการออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 26 กันยายน 2566, จาก <https://mgronline.com/online/section/detail/9570000140796>

- NaRa Peace (นราสันติ). (2559). ธงจุฬารัตนชัยไทย ธงไชยเฉลิมพลปราบฮ่อ ธงไชยเฉลิมพลผืนแรกของกองทัพบกไทย ที่รัชกาลที่ 5 ทรงพระราชทาน. [Facebook]. สืบค้นเมื่อ 26 กันยายน 2566, จาก https://www.facebook.com/NARAPEACE/photos/a.558074990882487/1207035382653108/?type=3&locale=th_TH
- Policetv UCI MEDIA. (2565). ผบ.ตร.เปิดพิธีสวนสนาม “วันตำรวจ” ประจำปี 2565 สดุดีข้าราชการตำรวจเสียชีวิต ขณะปฏิบัติหน้าที่. [Youtube]. สืบค้นเมื่อ 26 กันยายน 2566, จาก <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=fGmVpomV5T8>